

Nr 89.

Av herr **Jansson** i Hällefors **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.*

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels åtgärder för beredande av behandling, vård eller utbildning åt personer, vilka styrelsen efter i varje särskilt fall företagen prövning finner böra bliva föremål för dylika åtgärder, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Medan sålunda den individuella verksamheten avser att i varje särskilt fall vidtaga invaliditetsförebyggande åtgärder, syftar »annan verksamhet» till att genom allmänna åtgärder befordra folkhälsan. I sistnämnda avseende har pensionsstyrelsen lämnat bidrag huvudsakligen till konvalescent- och vilohem samt till badanläggningar. De konvalescent- och vilohem, som erhålla bidrag, äro sådana, som mot billig avgift bereda möjlighet till rekreation åt mindre bemedlade konvalescenter ävensom husmödrar, arbeterskor och andra, som äro i behov av vila för att hämta krafter till fortsatt arbete, och därigenom såvitt möjligt förebygga invaliditet. Den största delen av anslaget för annan verksamhet utgår dock såsom bidrag till mindre bastuanläggningar å landsbygden, lämpliga som folk- och skolbad.

Det måste anses klarlagt att syftet att befordra folkhälsan i hög grad befrämjas genom att allmänheten beredes tillfälle till bad. Den badform, som ej blott ur renlighetssynpunkt utan även eljest från nyttosynpunkt anses mest lämplig, är bastubadet. I detta avseende kunna åberopas de kända erfarenheter, som den finska bastun lämnat. För att badningen skall medföra avsedd verkan måste det bli en vana att bada, och denna vana grundläggas givetvis bäst under barnåren. Därför uppställas såsom villkor för bidrag från pensionsstyrelsen bland annat att skolbarnen skola erhålla fria bad. När barnen bliva vuxna blir badningen naturlig för dem, det blir ett behov för dem att hålla sig rena och att genom bastubad härda och stärka sin kropp, varigenom ofta för tidig invaliditet kan undgås.

Pensionsstyrelsens bidrag till badanläggningar hava begränsats till mindre folk- och skolbad å landsbygden med hänsyn till dels att endast små anslag kunna påräknas, dels att städerna hava större ekonomisk förmåga än landsbygden att tillgodose befolkningens behov av bad.

Pensionsstyrelsen har sedan år 1922 lämnat bidrag till 986 badanläggningar med ett sammanlagt belopp av 1 822 500 kronor. Det intresse för bad, som väckts under denna pensionsstyrelsens mer än tjuguariga verksamhet, har medfört ett alltmer stegradt krav från allmänheten att få detta intresse ytterligare tillgodosett. Som följd härav har en strävan förmärkts att inreda mindre bastur, avsedda för en eller ett par familjer, gårds- eller villabastur, en strävan, som i folkhälsans intresse givetvis bör uppmuntras. Det är dock icke att förvänta att badbehovet skall kunna tillfredsställas genom familjebastur. Det blir fortfarande, ej minst av ekonomiska skäl, erforderligt att allmänna bastur inrättas, där skolbarnen erhålla fria bad och de vuxna, som av olika anledningar icke kunna på annat sätt tillfredsställa badbehovet, få tillfälle till stärkande bastubad. Behovet av och intresset för folk- och skolbad är stort på många platser i landet, men möjligheten att utan ekonomiskt bistånd få anläggningar till stånd saknas på många håll.

Kungl. Maj:t har för budgetåret 1943/44 ställt till pensionsstyrelsens förfogande ett belopp av 3 400 000 kronor för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, varav för den individuella invaliditetsförebyggande verksamheten 3 300 000 kronor och för annan verksamhet 100 000 kronor. Pensionsstyrelsen, som under budgetåret 1942/43 lämnat bidrag med högst hälften av kostnaden för varje badanläggning, dock högst 2 500 kronor, har under innevarande budgetår, för att kunna lämna bidrag åt ett ökat antal anläggningar trots de stegrade byggnadskostnaderna, måst sänka maximibidraget till 2 000 kronor. Under budgetåret hava bidrag hittills utbetalats med 98 000 kronor, varav till två konvalescent- och vilohem med 11 000 kronor och till 40 stycken badanläggningar med sammanlagt 80 000 kronor. Dessutom har bidrag utgått till Svenska föreningen för folkbad med 7 000 kronor. Ehuru endast något mer än halva budgetåret förflutit äro 34 inkomna ansökningar om bidrag till badanläggningar ännu oavgjorda, av vilka anläggningar endast ytterligare en kan erhålla bidrag från innevarande års anslag. Detta belopp är reserverat för en under år 1941 ingiven ansökning. Övriga inkomna ansökningar jämte en ansökning om bidrag till konvalescenthem, motsvarande ett bidragsbelopp av omkring 75 000 kronor, måste förklaras vilande i avvaktan på anslag för budgetåret 1944/45. Då trots den vidtagna sänkningen av bidragsbeloppet de anslagna medlen sålunda visat sig otillräckliga och då vidare en tendens till ökning föreligger i fråga om antalet ansökningar, synes ett anslag för annan verksamhet av minst 150 000 kronor vara erforderligt.

Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för budgetåret 1944/45 för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet anvisa ett reservationsanslag av 3 400 000 kronor, varav för annan verksamhet, som avser

att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, 100 000 kronor.

Under återopandande av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet för budgetåret 1944/45 måtte anvisa ifrågasvarande reservationsanslag med sådant belopp att till annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, kan avses ett belopp av 150 000 kronor.

Stockholm den 18 januari 1944.

Axel Jansson
i Hällefors.

Lars Lindahl.

Sigfrid Jonsson,
Alsen.

K. J. Andersson.

Henry Allard.

Göran Petterson.